

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Verejné podniky tretích krajín ako účastníci verejného obstarávania v EÚ“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(2011/C 218/06)

Spravodajca: **pán ROSSITTO**Pomocný spravodajca: **pán PAETZOLD**

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa 16. septembra 2010 rozhodol podľa článku 29 ods. 2 svojho rokovacieho poriadku vypracovať stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému:

„Verejné podniky tretích krajín ako účastníci verejného obstarávania v EÚ“.

Poradná komisia pre priemyselné zmeny poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 4. apríla 2011.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 471. plenárnom zasadnutí 4. a 5. mája 2011 (schôdza zo 4. mája 2011) prijal 152 hlasmi za, pričom 4 členovia hlasovali proti a 9 sa hlasovania zdržali, toto stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV si myslí, že otvorenie systémov verejného obstarávania všetkých krajín medzinárodnej konkurencii na základe Dohody o vládnom obstarávaní GPA/WTO je prínosom: táto dohoda zaručuje podstatnú právnu reciprocitu a symetriu, a umožňuje odstrániť vplyv protekcionistických opatrení a postupov nekalej hospodárskej súťaže, prijaté aj napriek špecifickým dohodám s krajinami s rýchlo sa rozvíjajúcim hospodárstvom, v súlade s primárnym a sekundárnym právom EÚ v tejto oblasti a v súlade s judikatúrou Súdneho dvora EÚ.

1.2 Podľa názoru EHSV musí EÚ zvýšiť svoju vyjednávaciu schopnosť, aby na základe primárneho a sekundárneho európskeho práva zlepšila prístup k verejnému obstarávaniu tretích krajín, keďže otvorila viac ako 80 % svojho trhu verejného obstarávania, zatiaľ čo ostatné veľké rozvinuté hospodárstva otvorili svoje trhy verejného obstarávania len na 20 %.

1.3 EHSV dôrazne žiada Európsky parlament, Radu a Komisiu, aby zaručili, že sa záujmy EÚ v oblasti prístupu k verejnému obstarávaniu budú chrániť efektívnejšie a strategickjšie tak v rámci Únie, ako aj na medzinárodnej úrovni, čím sa posilní dôveryhodnosť EÚ v svetovom meradle, ale aj prežitie a rozvoj hospodárskeho a sociálneho európskeho modelu.

1.4 Podľa názoru EHSV musia pre zmluvné podniky platiť rovnaké podmienky trhovej konkurencie, aby sa zabezpečila spravodlivá hospodárska súťaž s rovnakými zbraňami, na základe reciprocity s podnikmi tretích krajín, ktoré dodržiavajú základné princípy medzinárodného verejného obstarávania, a najmä pokiaľ ide o zákaz štátnej pomoci (priamej alebo nepriamej), metódy výpočtov cien, zásadu predbežnej opatrnosti v oblasti nákladov a rizík.

1.5 EHSV odporúča zákonodarcom európskeho verejného obstarávania a vyjednávačom EÚ na medzinárodnej scéne, aby, pokiaľ ide o medzinárodné verejné obstarávanie, preukázali koherentnosť a aby vzali do úvahy možné vzájomné vplyvy, ktoré môžu vyplývať z ich činnosti a zároveň podporili rovnosť zaobchádzania, nediskrimináciu, vzájomné uznávanie, proporionalitu, transparentnosť, boj proti korupcii, dodržiavanie sociálnych noriem a noriem v oblasti životného prostredia a dodržiavanie základných práv.

1.6 EHSV považuje za nevyhnuté zaviesť systematickú kontrolu koherentnosti výsledkov vyjednávaní vedených Komisiou na bilaterálnej a multilaterálnej úrovni s mandátom členských štátov, ako aj to, aby členské štáty uplatňovali príslušné prijaté opatrenia v ich celistvosti a efektívne.

1.7 EHSV si myslí, že by bolo vhodné transformovať dohodu GPA, ktorá je viacstranná, na multilaterálnu dohodu, ku ktorej by sa pripojili nové krajiny a ktorá by bola sprevádzaná prechodnými opatreniami v oblasti kompenzácie, cenovej preferencie, integrácie nových entít alebo nových sektorov, ako aj v oblasti nových prahov. Taktiež si myslí, že je potrebné jednoznačne opäť uvažovať o možnosti dočasne vylúčiť z dohody GPA tie verejné obstarávania, ktoré sú predmetom európskeho financovania, pre podniky z krajín, ktoré udržiavajú opatrenia vnútroštátnej ochrany.

1.8 EHSV požaduje, aby sa rýchlo prijala „Iniciatíva o prístupe spoločností a tovaru z tretích krajín na trh verejného obstarávania v EÚ“ (MASP – Market Access Scheme for Procurement), ktorá už bola oznámená, ako aj mechanizmy recipročného otvorenia trhu, ktoré budú jasné, transparentné a odskúšané, aby sa zaručil symetrický prístup k trhu verejného obstarávania, prostredníctvom vhodného prispôsobenia „balíka o verejnom obstarávaní“ z roku 2004.

1.9 EHSV sa domnieva, že je vhodné posilniť prístup založený na prevencii a systéme „včasného varovania“, pokiaľ ide o návrhy a/alebo zavádzanie príliš obmedzujúcich nariadení (z hľadiska verejného obstarávania) v tretích krajinách, s cieľom určiť potenciálne prekážky a poukázať na ne na medzinárodnej úrovni hneď, ako vzniknú, prostredníctvom neustálej aktualizácie databázy Európskej komisie týkajúcej sa prístupu na trh, aby najmä malé a stredné podniky v EÚ mali k dispozícii spoľahlivé a rýchlo dostupné informácie o výberových konaniach, formalitách a špecifických technických klauzulách v zadávacích podmienkach, sprevádzané štatistickými databázami a indikátormi vplyvu pokiaľ ide o narušenie.

1.10 EHSV odporúča prijať zmierňujúce opatrenia a zjednodušiť postupy, tým, že sa prispôbia novým výzvam EÚ, aby sa zaručilo, že zmluvné subjekty v rámci EÚ i na medzinárodnej úrovni, využijú všetky možnosti, ktoré dokážu malé a stredné podniky ponúknuť v ekonomickej oblasti a v oblasti inovácie, vrátane činností vzdelávania, informovania a podpory určených dodávateľom a uchádzačom o medzinárodné výberové konanie a v oblasti verejného obstarávania tretích krajín, najmä pre ich riadiacich pracovníkov a vedúcich.

2. Úvod

2.1 V EÚ predstavuje ročný objem verejného obstarávania majetku a služieb asi 17 % HDP alebo 2 100 miliárd eur, z toho asi 3 % sú nad prahovou hodnotou GPA (Dohoda o vládom obstarávaní uzatvorená v rámci WTO) ⁽¹⁾. Na svetovej úrovni sa hodnota verejného obstarávania odhaduje medzi 10 a 20 % HDP, pričom však neexistujú porovnateľné údaje dostupné pre krajiny, ktoré nepodpísali dohody GPA: celkový objem verejného obstarávania prevyšuje 10 % celosvetového HDP.

2.2 Európske spoločnosti, veľké nadnárodné spoločnosti, či najpodnikavejšie malé a stredné podniky sa snažia presadiť sa na svetových trhoch, ale stretávajú sa s čoraz väčšími problémami pri vstupe na trh verejného obstarávania, ani nie tak v dôsledku prekážok spojených s hranicami, ale najmä v dôsledku prekážok, ktoré „presahujú hranice“. Tieto prekážky sú komplexnejšie a spôsobujú viac problémov z technického hľadiska, keďže ich identifikácia, analýza a odstraňovanie trvá dlhšie, a normy a postupy, ktoré sa na ne vzťahujú, sú obmedzujúce, čím vzniká riziko, že európske podniky sa nebudú môcť efektívne zapojiť do výberových konaní v tretích krajinách.

2.3 Toto stanovisko iniciatívy sa vzťahuje na špecifický aspekt verejného obstarávania, ako to naznačuje jeho názov. Ide o to preskúmať a špecifikovať, ako môže EÚ, vo vzťahu k účasti verejných spoločností tretích krajín na verejnom obstarávaní v rámci EÚ:

— zabezpečiť správne fungovanie svojho vnútorného trhu v oblasti verejného obstarávania,

— zabezpečiť, že spoločnosti tretích krajín budú mať právo vykonávať činnosť na európskom trhu pri dodržaní rovnakých podmienok a kritérií prístupu ako všetky ostatné spoločnosti,

— zabezpečiť reciprocitu a symetriu prístupu európskych spoločností na trh verejného obstarávania tretích krajín.

Ostatné aspekty verejných trhov sú alebo budú predmetom stanoviska EHSV.

2.4 Prepojenie medzi otvorením vonkajšieho obchodu a reformami vnútorného trhu má dvojaký zmysel: v oboch prípadoch je cieľom znížiť náklady vyplývajúce zo zbytočných prekážok vyplývajúcich z predpisov, ktoré bránia obchodu s majetkom, so službami a s investíciami, rastúca vzájomná závislosť medzi vnútorným trhom a medzinárodnými trhmi si vyžaduje, aby si tvorcovia predpisov vnútorného trhu EÚ a vyjednávači EÚ v oblasti medzinárodného obchodu a medzinárodných trhov verejného obstarávania uvedomovali vzájomné následky, ktoré môže spôsobiť ich činnosť a viedli koherentnú politiku založenú na podpore zásad primárneho a sekundárneho európskeho práva, tak ako ich potvrdili Súdny dvor a Charta základných práv:

— dodržiavanie ľudských práv,

— boj proti korupcii,

— dodržiavanie sociálnych noriem a noriem životného prostredia,

— transparentnosť,

— proporcionalita,

— rovnaké zaobchádzanie,

— nediskriminácia,

— vzájomné uznávanie.

2.5 V oblastiach noriem a predpisov, služieb, investícií, verejného obstarávania, práv duševného vlastníctva a systémov certifikácie používa množstvo krajín, ktoré sú našimi obchodnými partnermi, aj naďalej nákladné postupy, a preukazuje určitý nedostatok transparentnosti a zavádza opatrenia priemyselnej politiky, ktorých cieľom je nútené nahradenie dovozu, nútené prevody technológií a povolenie preferenčného prístupu miestnych výrobcov k surovinám.

2.6 Zatiaľ čo európske spoločnosti sú vystavené rastúcej konkurencii na vnútornom trhu, ktorá podporila transparentné otvorenie trhu a podnikla výrazné úsilie na vytvorenie vnútorného európskeho bezbariérového trhu, zdá sa byť jasné, že toto otvorenie ponecháva vnútorný trh celkom bez ochrany pred aktérmi trhov tretích krajín, ktorí nepristúpili k rovnakému otvoreniu svojich vlastných trhov.

⁽¹⁾ Zdroj: Odhady, ktoré zverejnila Európska komisia v dokumente KOM(2010) 612 v konečnom znení.

2.7 EÚ má prísne pravidlá v tejto záležitosti, ktorých cieľom je zaručiť spravodlivú hospodársku súťaž s rovnakými zbraňami. Skúsenosti však ukazujú, že žiadne z týchto pravidiel sa nevzťahuje na verejné spoločnosti tretích krajín, najmä keď sa zúčastňujú na výberových konaniach v oblasti verejného obstarávania, čo je v protiklade s princípmi vnútorného trhu a extrémne škodlivé pre európsky priemysel a ekonomiku.

2.8 Podľa CCMI je nevyhnutné preskúmať, akým spôsobom môže EÚ zabezpečiť správne fungovanie vnútorného trhu, vrátane prípadov, keď sú verejné spoločnosti tretích krajín oprávnené vykonávať činnosť na tomto trhu, a zároveň pokračovať v boji proti protekcionizmu a stavať sa proti všetkým formám sociálneho dumpingu a dumpingu v oblasti životného prostredia⁽²⁾, proti neprehľadnosti nákladov, cien a štátnych dotácií, ako aj proti nedodržiavaniu pravidiel v oblasti rozpočtu a pravidiel slobody trhu v záujme spotrebiteľov, podnikov a európskych daňových poplatníkov.

2.9 Verejné obstarávanie bolo výslovne oslobodené od základnej povinnosti národného zaobchádzania na základe všeobecnej dohody o clách a obchode, ako aj od záväzkov vyplývajúcich zo všeobecnej dohody o obchode so službami. Je však vhodné zohľadniť skutočnosť⁽³⁾, že do roku 2015 bude 90 % celosvetového rastu vznikáť mimo Európskej únie, jednu tretinu tohto rastu vytvorí len Čína. V nasledujúcich rokoch sa budeme musieť chopiť príležitosti, ktorú ponúkajú vysoké úrovne rastu zaznamenané v tretích krajinách, najmä vo východnej a južnej Ázii.

2.10 Náš trh je už značne otvorený, trhy našich hlavných obchodných partnerov sú však otvorené podstatne menej, najmä na miestnej a regionálnej úrovni. Ak sa o tom chcete presvedčiť, stačí preskúmať niekoľko príkladov na rôznych kontinentoch:

2.10.1 V **ČÍNE** je otvorenie trhu ešte na míle vzdialené. Čína zaznamenala v roku 2009 HDP vo výške 3 573,8 miliárd eur a v tom istom roku vyviezla do EÚ tovar a služby za 227 miliárd eur, zatiaľ čo dovoz produktov z EÚ tvoril 99,7 miliárd eur. Klauzuly týkajúce sa nakupovania miestnych tovarov (*buy local*) existujú už od roku 2003, ako je to uvedené v článku 10 vládneho zákona o verejnom obstarávaní (Government Procurement Law – GPL), a politika nakupovania čínskeho tovaru (*buy Chinese*) bola posilnená v roku 2007 dvomi dekrétmi, ktoré obmedzujú možnosti vstupu zahraničného tovaru v rámci verejného obstarávania, ak nebudú miestne produkty „neprimerane“ drahšie a nižšej kvality. V roku 2009 sa interpretácia tohto pravidla sprísnila, čím sa uzatvorili všetky možnosti, najmä v oblasti produktov vyspelých technológií (*hightech*) a inovatívnych produktov. Okrem toho bola v rámci plánu obnovy z rokov 2008 a 2009 na stimuláciu interného dopytu zavedená prísna kontrola vzťahujúca sa na verejné obstarávanie v sektore stavebníctva. V novembri 2009 Čína zaviedla

„zoznam akreditovaných inovatívnych produktov národného pôvodu“, a v roku 2010 štátna rada navrhla zmeny, pokiaľ ide o spoločnosti kontrolované štátom, s cieľom podnietiť ich, aby operovali len na domácom trhu. Zároveň udelila štátnu pomoc čínskemu priemyslu vyspelých technológií, aby sa stal konkurencieschopnejším na zahraničných trhoch⁽⁴⁾.

2.10.1.1 V oblasti pracovných trhov Čína opustila svoj systém licencií na riadenie projektov, riadenie výstavby a ostatných služieb výstavby, ktoré nahradila novým systémom určeným pre „celkom cudzie stavebné spoločnosti“ (WFOCE – *wholly foreign-owned construction enterprise*) a spoločné podniky (*joint ventures*), v rámci ktorého sú zahraničné spoločnosti de facto vylúčené z projektov, ktoré sú predmetom k výzve na predkladanie ponúk na národnej úrovni, a majú právo odpovedať len na niektoré výzvy na medzinárodnej úrovni, ktoré sa vzťahujú na projekty v Číne: tieto dva systémy, WFOCE a spoločné podniky, musia zodpovedať čínskemu systému kvalifikácie, ktorý počíta so sociálnym kapitálom rovnajúcim sa minimálne päťnásobku hodnoty projektu, riadiacim personálom zahŕňajúcim asi 300 zamestnancov s trvalým bydliskom v Číne počas minimálne jedného roka, s referenciami ostatných prác vykonaných v Číne, a pokiaľ ide o spoločné podniky, zohľadňuje partnera s najnižšou kvalifikáciou⁽⁵⁾.

2.10.1.2 Aktuálna ponuka Číny v rámci rokovaní s WTO, vzťahujúca sa na Dohodu o vládnom obstarávaní (GPA), vynecháva, pokiaľ ide o činnosti, ako aj zmluvné strany, veľkú väčšinu stavebných prác, ktoré by mohli zaujímať európske spoločnosti.

2.10.1.3 V **RUSKU**, ktoré nie je signatárom dohody GPA, obmedzujú pravidlá ministerstva hospodárskeho rozvoja z roku 2008 podmienky prístupu na trh vládneho a mestského verejného obstarávania a uprednostňujú národné produkty a služby, ktoré môžu byť nadhodnotené v porovnaní s konkurenciou až o 15 %, odkedy sa v roku 2009 prijali protikrizové opatrenia na podporu nákupu ruských produktov a služieb.

2.10.2 V **BRAZÍLI** bol zákon o verejnom obstarávaní zmenený v júli roku 2010, aby si mohli zmluvné úrady vyhradiť 25 % maržu na tovary a služby vyrobené kompletne alebo čiastočne v Brazílii. V roku 2009 zaznamenala Brazília HDP 1 128,5 miliárd eur⁽⁶⁾.

⁽⁴⁾ Jednou z hlavných obáv, pokiaľ ide o verejné obstarávanie, ale aj duševné vlastníctvo, je politika podpory „domácej inovácie“, ktorej cieľom je pomôcť čínskym firmám dostať sa vyššie na rebríčku reťazca hodnôt. Táto politika, ktorá bola prvýkrát spomenutá v novembri 2009, výrazne bráni prístupu k verejnému obstarávaniu v Číne v širokej škále sektorov, od zelených technológií až po telekomunikácie. Pozri SEK(2011) 298.

⁽⁵⁾ Pozri oznámenie Komisie a dokument WTO S/C/W/286, odseky 15 až 19. Okrem toho, keď zahraničná spoločnosť získa čínsku spoločnosť, kvalifikácie tejto čínskej spoločnosti sa zrušia a podnik musia začínať úplne od začiatku.

⁽⁶⁾ Pozmeňujúce a dopĺňujúce návrhy z júla 2010 k brazílskemu zákonu o verejnom obstarávaní zaviedli klauzulu o dočasnom nakupovaní brazílskych tovarov a služieb.

⁽²⁾ Pozri KOM(2010) 612/1.

⁽³⁾ Pozri KOM(2010) 612/4.

2.10.3 V USA Kongres pritvrdil nároky kapitoly týkajúcej sa nakupovania amerických tovarov a služieb, ktorá je súčasťou zákona *American Recovery and Reinvestment Act* (ARRA) (7). V roku 2009 mali Spojené štáty HDP 10 122,6 miliárd eur; ich vývoz do EÚ predstavoval 286,8 miliárd eur tovarov a služieb, v porovnaní s 323,8 miliardami dovozu z EÚ (8).

2.10.4 V JAPONSKU, ktoré je 7. vývozným trhom EÚ, s vývozom vo výške 36 miliárd eur a dovozom 56,7 miliárd eur v roku 2009, majú spoločnosti z EÚ problémy dostať sa k verejnému obstarávaniu, aj napriek tomu, že Japonsko je signatárom dohody GPA/WTO: iba 4 % celého japonského trhu verejného obstarávania boli otvorené spoločnostiam z EÚ, čo predstavuje 22 miliárd eur (2007), alebo menej ako 0,7 % japonského HDP. V porovnaní s tým mali japonské spoločnosti prístup k verejnému obstarávaniu v EÚ s objemom 312 miliárd eur (alebo 2,5 % HDP EÚ) (9).

2.10.5 V apríli 2010 prijal VIETNAM smernicu o používaní národných produktov a materiálov a o verejnom obstarávaní na tieto produkty, ktoré je financované zo štátnych zdrojov. HDP Vietnamu dosiahol 66,8 miliárd eur v roku 2009, vývoz tovarov do EÚ dosiahol 7,8 miliárd, v porovnaní s dovozom z EÚ vo výške 3,8 miliárd.

2.10.6 V AUSTRÁLIÍ prijali dva štáty v roku 2009 ustanovenia o trhoch verejného obstarávania, ktoré sa považujú za strategické (viac ako 250 miliónov austrálskych dolárov). V štáte Viktória musí byť 40 % produktov miestnych (austrálskych/novozélandských), zatiaľ čo v štáte Nový Južný Wales bola stanovená cenová preferencia vo výške 20 %, ku ktorej sa v závislosti od jednotlivých prípadov pridá dodatočná preferencia vo výške 2,5 až 5 %. V roku 2009 bolo HDP Austrálie 712,8 miliárd eur; jej vývoz do EÚ predstavoval tovary a služby v hodnote 14,4 miliárd eur, v porovnaní s 34,1 miliardami eur dovozu z EÚ.

2.11 Na druhej strane v TURECKU sa systém verejného obstarávania zlepšil prijatím zákona č. 5812 z roku 2008, ktorý prispôsobil vnútroštátne ustanovenia ustanoveniam

(7) Právne predpisy obsahujú dve nové opatrenia zamerané na nakupovanie amerických tovarov a služieb, podľa ktorých „sa finančné prostriedky podľa tohto zákona nesmú použiť na projekt vzťahujúci sa na výstavbu, transformáciu, údržbu alebo opravu verejnej budovy alebo verejného diela, ak nebudú železné, kovové prvky a ostatné produkty používané v tomto projekte vyrobené v Spojených štátoch. Ministerstvo pre vnútornú bezpečnosť môže pridelené zdroje podľa tohto zákona použiť na nákup tovaru z detailného zoznamu textilných materiálov iba v prípade, že boli tieto materiály vypestované a transformované v Spojených štátoch.“

(8) Ďalším príkladom je zákaz, aby americká administratíva zadávala objednávky v takzvaných „obrátenej“ spoločnostiach, teda v spoločnostiach, ktoré sú mimo pôsobnosť americkej daňovej jurisdikcie, pretože sídlia v krajine s iným daňovým režimom. To vyvoláva vážne obavy, či je tento postup v súlade s pravidlami dohody GPA/WTO. Vyplýva z neho, že spoločnosť z EÚ sídlia v EÚ nemôže predávať americkej administratíve ani vtedy, ak je chránená dohodou GPA.

(9) Pozri SEK(2011) 298.

Spoločenstva: trhy v rámci dodávky tovarov, prác a služieb sú založené na otvorených mechanizmoch hospodárskej súťaže, aj keď je vhodné zdokonaľiť transpozíciu smerníc EÚ, pokiaľ ide o odvolacie systémy (10). Trhy nad prahom EÚ sa v roku 2008 zvýšili na 7 303 miliónov eur pre práce; 8 459 miliónov eur pre služby; 8 042 miliónov eur pre tovary.

3. Aktuálny rámec právnych predpisov

3.1 Rámec právnych predpisov, ktorým sa v súčasnosti riadi verejné obstarávanie pre európske spoločnosti, sa skladá z nasledujúcich prvkov:

— základný rámec spoločenstva tvorený smernicami o verejnom obstarávaní z roku 2004: smernica 2004/18/ES o koordinácii postupov zadávania verejných zákaziek na práce, verejných zákaziek na dodávku tovaru a verejných zákaziek na služby a smernica 2004/17/ES o koordinácii postupov obstarávania subjektov pôsobiacich v odvetviach vodného hospodárstva, energetiky, dopravy a poštových služieb, spolu so smernicou 2007/66/ES o revízii postupov verejného obstarávania a kódexom osvedčených postupov na podporu prístupu malých a stredných podnikov k verejnému obstarávaniu (11), ako aj smernicami 89/665/EHS a 92/13/EHS,

— zmluva, ktorá zaviedla do primárneho práva EÚ uznanie práva na regionálnu a miestnu autonómiu s možnosťou verejných orgánov odvolávať sa na vlastné nástroje pri plnení svojich úloh verejnej služby, napríklad rôzne formy verejných partnerstiev,

— mnohé rozsudky Súdneho dvora EÚ v oblasti verejného obstarávania,

— viacstranná dohoda WTO o vládnom obstarávaní (GPA), ktorá sa momentálne reviduje a ktorá je centrálnym nástrojom na otvorenie medzinárodného verejného obstarávania, zatiaľ čo hlavné ustanovenia o prístupe k trhom vo všeobecnej dohode WTO o obchode so službami (GATS) sa nevzťahujú na verejné obstarávanie, odhládnuce od súčasných multilaterálnych rokovaniach o verejnom obstarávaní služieb, v ktorých sa EÚ zasadzuje za prístup k trhom a nediskrimináciu, pokiaľ ide o trhy verejného obstarávania služieb, ako aj od série noriem spoločných postupov vzťahujúcich sa na nákupy,

— klauzuly o verejnom obstarávaní, ktoré sú súčasťou dohôd o voľnej výmene, asociačných dohôd (AD), partnerských dohôd a dohôd v zmysle spolupráce (DPS), stabilizačných a asociačných dohôd, dohôd o hospodárskom partnerstve, dočasných dohôd pre obchod a sprievodné opatrenia a dohôd o obchodnej a ekonomickej spolupráci,

(10) Hodnotenie verejného obstarávania v Turecku v roku 2009 – SIGMA (Podpora zlepšovania verejných inštitúcií a systémov riadenia), spoločná iniciatíva Európskej únie a OECD.

(11) Pozri dokument útvarov Komisie SEK(2008) 2193.

— uplatňovanie európskeho práva v oblasti verejného obstarávania a koncesie inštitucionálnych verejno-súkromných partnerstiev.

4. Pripomienky

EHSV si myslí, že otvorenie systémov verejného obstarávania všetkých krajín medzinárodnej konkurencii na základe Dohody o vládnom obstarávaní/WTO je tromfom, keďže tento program garantuje reciprocitu a symetriu predpisov, ktoré umožňujú odstrániť vplyv protekcionistických opatrení a postupy nekalej konkurencie, prijaté aj napriek špecifickým dohodám s krajinami s rýchlo sa rozvíjajúcim hospodárstvom.

4.1 EHSV zdôrazňuje, že podľa informácií poskytnutých Komisiou „do roku 2015 sa bude 90 % svetového rastu vytvárať mimo Európy, pričom tretinu bude tvoriť Čína samotná“⁽¹²⁾.

4.2 EHSV schvaľuje princíp, podľa ktorého musí EÚ pre rozvoj svojich vlastných konkurenčných výhod „zaručiť efektívnejšiu a strategickú ochranu [svojich] záujmov“, pri posilnení „dôveryhodnosti Európy na medzinárodnej scéne, ale aj životnosti a rozvoja ekonomického a sociálneho európskeho modelu“: „Na dosiahnutie vyššej dôveryhodnosti musí Európa zvýšiť svoju vyjednávaciu právomoc na zlepšenie svojho prístupu na trhy tretích krajín“, pričom „Európska únia otvorila viac ako 80 % svojho verejného obstarávania tretím krajinám, zatiaľ čo ostatné veľké rozvinuté ekonomiky otvorili svoje trhy verejného obstarávania len na 20 %“⁽¹³⁾.

4.3 Podľa EHSV je európsky platný rámec nariadení vzťahujúcich sa na verejné obstarávanie v zásade adekvátny a postačuje na reguláciu európskeho trhu v rámci jeho ekonomických a sociálnych aspektov, ako aj aspektov životného prostredia. Niektoré členské štáty, bohužiaľ, plne neprofitujú z možnosti, ktoré im tento rámec predpisov ponúka na zabezpečenie spravodlivej hospodárskej súťaže a riskujú otvorenie svojich trhov, na nerecipročnom základe, pre verejné spoločnosti z tretích krajín, ktoré nedodržia základné princípy medzinárodného verejného obstarávania. Je predsa len nevyhnutné, aby sa prísne dodržiavali tieto pravidlá, ako aj základné princípy zmluvy a Charty základných práv.

4.4 EHSV sa domnieva, že verejná spolupráca nesmie vytvárať paralelné trhy, ktoré sa vymykajú pravidlám verejného obstarávania a ktoré vylučujú súkromné hospodárske subjekty.

4.5 EÚ chce byť otvorenou ekonomikou, ktorá podporuje voľnú výmenu, keďže poskytuje nediskriminačný a bezpečný prístup v právnej rovine, pokiaľ ide o veľké množstvo trhov

verejného obstarávania, je potrebné zaručiť dôveryhodnosť a súčasne transparentnosť na podporu inovácie a udržateľných verejných trhov, ktoré:

— uprednostňujú ekonomicky výhodnejšiu ponuku v porovnaní s nižšou ponukou;

— zohľadňujú celý cyklus životnosti realizácie.

4.6 EHSV si myslí, že rovnaké podmienky hospodárskej súťaže sa musia na trhu uplatňovať na všetky zmluvných strany. V tomto ohľade má pochybnosti, pokiaľ ide o podmienky účasti „štátnych spoločností“ tretích krajín, najmä pokiaľ ide o štátnu pomoc, či už priamu, alebo nepriamu, ktorá je zakázaná, metódu výpočtu, zohľadnenie zásady predbežnej opatrnosti v oblasti nákladov a rizík. Európsky trh v podstate garantuje prístup, bez toho, aby poskytoval primeranú ochranu pred nekalou konkurenciou, čo vyvoláva vysoké riziko, že zo strany týchto „štátnych“ spoločností dôjde k sociálneho dumpingu a dumpingu v oblasti životného prostredia ako aj nedodržania súboru etických noriem obsiahnutých v zmluvách a Charte základných práv.

4.7 Podľa EHSV je potrebné:

4.7.1 Trvať počas medzinárodných rokovaní a rokovaní s tretími krajinami na tom, že hodnoty, práva a základné princípy Európskej únie, tak ako sú stanovené primárnym právom únie na základe zmlúv a Charty základných práv, sú indiskutabilné a musia sa dodržiavať.

4.7.2 Hovoriť jedným hlasom, koherentne a solidárne v rámci medzinárodných rokovaní a vyhýbať sa individuálnym národným krokom, ktoré by mohli oslabiť spoločnú vyjednávaciu pozíciu, a pristúpiť k reálnemu plánovaniu otvorenia národných trhov podľa podmienok a obmedzení stanovených v dohodách uzavretých na európskej úrovni.

4.7.3 Zaviesť užšiu koordináciu medzi útvarmi Komisie, ktoré spracúvajú rôzne aspekty obchodných a priemyselných vyjednávaní, či rokovaní o spolupráci, v súlade s ustanoveniami o trhoch verejného obstarávania na multilaterálnej úrovni podľa Dohody o vládnom obstarávaní z roku 1994, dohody o voľnom obchode novej generácie, dohôd o partnerstve a spolupráci (DPS) alebo asociačných dohôd (AD) v rámci európsko-stredomorského partnerstva a dodržiavať prístup zameraný najmä na netarifné bariéry a tlaky, ktoré bude potrebné vyvinúť na otvorenie verejných trhov spoločnostiam z EÚ.

4.7.4 Transformovať viacstrannú Dohodu o verejnom obstarávaní na multilaterálnu dohodu, vďaka novým členom a spolu s prechodnými opatreniami v zmysle kompenzácie, cenovej preferencie, zavedenia orgánov alebo sektorov a vyšších prahov.

⁽¹²⁾ Pozri KOM (2010) 612, oddiel 1.

⁽¹³⁾ Spoločné vyhlásenie Francúzska, Nemecka, Španielska, Portugalska, Talianska a Poľska na podporu lepšej reciprocity medzi EÚ a jej obchodnými partnermi z 9. februára 2011.

4.7.5 Dočasne vylúčiť z dohody GPA trhy financované z európskych fondov, a to v prípade spoločností z krajín, ktoré udržujú opatrenia národnej ochrany. Túto myšlienku už EHSV predstavil v mnohých predchádzajúcich stanoviskách⁽¹⁴⁾.

4.7.6 Dôsledne uplatňovať zásadu reciprocitu a proporcionality na isté sektory, vo „Všeobecných poznámkach a výnimkách platných pre ustanovenia článku III dodatku I ES“ Dohody GPA.

4.7.7 Donútiť spoločnosti z tretích krajín, aby dodržiavali podmienky platné pre európske spoločnosti na ich trhoch: EÚ už nemôže svoje vyjednávania zakladať na formálnej reciprocite namiesto skutočnej ekonomickej reciprocite; pre prípad nerovnováhy by sa mala zaviesť odkladná klauzula o ochrane.

4.7.8 Keď významní obchodní partneri EÚ využívajú všeobecné otvorenie európskeho trhu, bez reciprocitu, EÚ musí zaviesť ciele opatrenia na obmedzenie prístupu k istým sektorom svojho verejného obstarávania, aby podnikli svojich partnerov navrhnuť nové recipročné otvorenie trhov.

4.7.9 Prijat' v čo najskoršom termíne iniciatívu o prístupe spoločností a tovaru z tretích krajín na trh verejného obstarávania v EÚ (MASP), ako aj na rad jasných, transparentných a odskúšaných mechanizmov na recipročné otvorenie trhov a zabezpečenie symetrie prístupu k verejnému obstarávaniu v rozvinutých hospodárstvach a vo veľkých rýchlo sa rozvíjajúcich hospodárstvach, v ktorých patria do oblasti pôsobnosti smernice 2004/17/ES⁽¹⁵⁾ a sú súčasťou pracovného programu 2011⁽¹⁶⁾.

4.7.10 Zaviesť rozvinutejšiu technickú spoluprácu medzi zástupcami členských štátov a Komisiou v rámci prístupu na trh a organizovať častejšie konzultácie so zástupcami priemyselného sektora.

4.7.11 Stanoviť prísne kontroly, ako aj opatrenia, ktoré zaručia, že sa budú skutočne uplatňovať, pokiaľ ide o neprítomnosť priamej alebo nepriamej štátnej podpory, ktorá je v EÚ zakázaná, najmä pri výzvach na predkladanie ponúk, pri ktorých sa využíva európske financovanie, z EIB, zo štrukturálnych fondov alebo pri európskych sieťach, pričom musia byť celkovo dodržané záruky v zmysle sociálnych noriem Spoločenstva a noriem v oblasti životného prostredia.

4.7.12 Zdokonaľiť databázu Komisie, ktorá zhromažďuje údaje o prístupe na trhy, aby obsahovala spoľahlivé a prístupné informácie o výberových konaniach, formality a technické špecifikácie zo zadávacích podmienok, ktoré vlastne bránia účasti na trhu v tretích krajinách, a poskytovala základné štatistiky a indikátory vplyvu javov narušenia.

4.7.13 Posilniť prístup založený na prevencii a systéme „včasného varovania“, pokiaľ ide o návrhy a/alebo prijatie predpisov v tretích krajinách, ktoré by boli obmedzujúce pri predkladaní ponúk. Tento prístup by umožňoval zistiť potenciálne prekážky už od úvodnej fázy, poukázať na ne na medzinárodnej úrovni a spracovávať ich podľa zdroja so systematickým využívaním postupu oznamovania v rámci dohody o technických prekážkach obchodu.

4.7.14 Zaviesť opatrenia na úrovni EÚ určené pre malé a stredné podniky, ktorých cieľom je zabezpečiť, že príslušné zmluvné strany na vnútroštátnej a medzinárodnej úrovni využijú ekonomický a inovačný potenciál malých a stredných podnikov.

4.7.15 Plánovať činnosti vzdelávania, informovania a podpory pre účastníkov medzinárodných výberových konaní a výberových konaní na tretích trhoch, najmä pre ich vedúcich pracovníkov, a súčasne uznať, do akej miery je obchodná ochrana, prístup k trhom a informáciám vážnym problémom vzhľadom na ich veľkosť.

4.7.16 Zmeniť článok 55 ods. 3 smernice 2004/18/ES a článok 57 ods. 3 smernice 2004/17/ES o ponukách, ktoré sa považujú za ponuky s mimoriadne nízkou cenou, aby nebolo možné prijať ponuky predložené štátnou spoločnosťou, ktorá neposkytne dôkazy o tom, že na svoju ponuku nevyužíva štátnu pomoc, priamu alebo nepriamu, ktorú zakazujú nariadenia EÚ; takýto príklad „testu štátnej pomoci“ je uvedený v prílohe 4 *US Millennium Challenge Corporation*.

4.7.17 Doplniť ako kritérium pre povinné vylúčenie do článku 45⁽¹⁷⁾ smernice 2004/18/ES a do článku 54⁽¹⁸⁾ smernice 2004/17/ES, porušovanie práv duševného vlastníctva, pokiaľ ide o používanie patentov alebo technických údajov získaných podvodným spôsobom.

4.7.18 Zaručiť, aby budúce európske právne nástroje vzťahujúce sa na voľný pohyb pracovníkov v tretích krajinách, nepodporovali štátne podniky, využívajúce zakázanú štátnu pomoc.

4.7.19 Zabezpečiť, aby sa v centralizovanej databáze EÚ rýchlo a podrobne zverejnili reštriktívne predpisy a postupy v oblasti verejného obstarávania, ktoré bránia spoločnostiam EÚ úspešne sa zúčastňovať na konkurzoch v tretích krajinách. Patria medzi ne napríklad: legislatívne predpisy o uprednostňovaní miestneho tovaru (*Buy local*) alebo predpisy, obsahujúce narastajúce percento „miestneho obsahu“ alebo „stimulačných opatrení“ vzťahujúcich sa na miestne technológie a inovácie alebo predpisy o národnej „ekonomickej obnove“, ktoré podporujú miestne hospodárske subjekty a ktoré obmedzujú možnosti prístupu spoločností z ostatných krajín na trhy.

⁽¹⁴⁾ Stanovisko EHSV na tému „Medzinárodné verejné obstarávanie“, Ú. v. EÚ C 224, 30.8.2008, s. 32.

⁽¹⁵⁾ KOM(2009) 592.

⁽¹⁶⁾ KOM(2010) 612 a KOM(2010) 623, oddiel II, ods. 36.

⁽¹⁷⁾ Článok 45 Osobná spôsobilosť záujemcu alebo uchádzača.

⁽¹⁸⁾ Článok 54 Kvalitatívne kritériá výberu účastníkov.

4.7.20 Ďalej posilniť koherentnosť a komplementaritu medzi vnútornou a zahraničnou politikou EÚ, aby sa mohlo nadviazať na závery Európskej rady zo septembra 2010 a „opätovne preskúmať vzťahy medzi priemyselnou politikou a politikou v oblasti hospodárskej súťaže v kontexte globalizácie a podporiť zavedenia spravodlivých podmienok hospodárskej súťaže“ ⁽¹⁹⁾.

V Bruseli 4. mája 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽¹⁹⁾ Rada pre konkurencieschopnosť z 10. decembra 2010 – Závery Rady o integrovanej priemyselnej politike v čase globalizácie, odsek 15.